

31.8.2022

VN/735/2022

EU:n biodiversiteettistrategian kansallisten sitoumusten valmistelu

Työryhmän kokous

Aika 31.8.2022, klo 9:00-12:00

Paikka Etäkokous (Teams)

Osallistujat

Mikko Kuusinen (puheenjohtaja)	Ympäristöministeriö
Saara Bäck (varapuheenjohtaja)	Ympäristöministeriö
Päivi Gummerus-Rautiainen	Ympäristöministeriö
Katja Matveinen	Maa- ja metsätalousministeriö
Johanna Niemivuo-Lahti	Maa- ja metsätalousministeriö
Ville Schildt	Maa- ja metsätalousministeriö
Tuomas Lahti	Uudenmaan ELY-keskus
Meri Kallasvuo	Luonnonvarakeskus
Anna-Rosa Asikainen	MTK ry
Tuula Kurikka	Metsähallitus, Luontopalvelut
Lauri Karvonen	Metsähallitus, Metsätalous Oy
Tiina Vuoristo	Metsäteollisuus ry
Aino Kulonen	Suomen Kuntaliitto ry
Paloma Hannonen	Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Jarkko Partanen	Suomen metsäkeskus
Markku Viitasalo	Suomen ympäristökeskus SYKE
Vanessa Ryan	WWF Suomi
Olli Ojala (pys. asiantuntija)	Ympäristöministeriö
Hanna-Leena Keskinen (pys. asiantuntija)	Ympäristöministeriö
Penina Blankett (pys. asiantuntija)	Ympäristöministeriö

Vierailijat

Santtu Kareksela	Metsähallitus, Luontopalvelut
Maarit Jokinen	Suomen ympäristökeskus
Kimmo Syrjänen (sijaistava sihteeri)	Suomen ympäristökeskus SYKE

1. Kokouksen avaus

Työryhmän puheenjohtaja Mikko Kuusinen avasi kokouksen klo 9:00.

2. Asialistan ja edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Ohjausryhmän ja työryhmän edellinen kokous järjestettiin 22.6.2022. Pöytäkirjaluonnokseen ei esitetty muutoksia. Hyväksyttiin kokouksen asialista ja edellisen kokouksen pöytäkirja.

3. Sitoumus 2:n luontotyyppien ja lajien suojelutaso

- tausta ja nykytilanne

Työryhmän loppuraporttiluonnokseen on lisätty taustoittavaa tekstiä luontotyyppien ja lajien suojelutasosta. Puheenjohtaja Mikko Kuusinen esitteli tarkastelua luontodirektiivin luontotyyppien ja lajien tilan parantamisesta. Tavoitteena on toisaalta saada epäsuotuisassa tilassa olevista luontotyypeistä ja lajeista vähintään 30 % hyvään tilaan tai ainakin niiden kehityssuunta paranemaan vuoteen 2030 mennessä. Toisaalta minkään luontotyypin tai lajin tilanne ei saa heiketä. Kokouksessa keskityttiin sitoumuksen 2 terrestristen luontotyyppien teksteihin ja toimenpide-ehdotuksiin. Lajeja käsitellään tarkemmin työryhmän seuraavassa kokouksessa, kun paikalle saadaan lajia-asiantuntija esittelemään tehtyä työtä. Lisäksi tekstit meri- ja sisävesiluontotyypeistä ovat vielä valmistelussa.

Sitoumukset ja toimenpiteet: metsien ja soiden luontotyypit

Tarkastelussa olevat tekstit ovat luontotyyppien taustojen ja toimenpide-ehdotusten osalta Syken erikoistutkija Tytti Kontulan kokoamia. Puheenjohtaja kiitti Tyttiä nopealla aikataululla tehdystä perusteellisesta työstä. Puheenjohtaja totesi, että tekstit ja toimenpide-ehdotukset ovat vielä alustavia ja etenkin toimenpide-ehdotuksiin kaivataan täsmennyksiä ja parannuksia työryhmäläisiltä.

- Keskustelussa muistutettiin, että tilan parantamistavoitteessa kyse on 30 % luontotyyppien kappalemäärästä ja pohdittiin luontotyyppien keskinäistä priorisointia. Tarkastelun yhteydessä on tarpeen tehdä kustannus-hyöty analyysiä luontotyyppien ja toimenpiteiden välillä.
- EU:n ennallistamislainsäädännön liittymäkohdat luontotyyppien suojelutason parantamiseen tulee selvittää ja hyödyntää toimenpiteissä.
- Kysyttiin missä määrin tiedot luontotyypeistä ovat lähinnä suojelualueilta, ja mikä on tiedon tason luotettavuus.
- Puheenjohtaja totesi tarkastelun kattavan sekä Natura 2000 verkoston että sen ulkopuoliset alueet. Tiedon koonnissa on hyödynnetty saatavilla olevia lähteitä VMI:stä asiantuntija-arvioihin. Suojelualueilta on kattavammin tietoa luontotyypeistä ja niiden laadusta.

- Työryhmän loppuraportin luonnoksessa oleva yhteenvetotaulukko todettiin käyttökelpoiseksi luontotyyppien vertailussa ja tavoitteenasettelussa. Se kaipaa vielä tarkennuksia.

Metsäiset luontotyypit

Puheenjohtaja aloitti työryhmän loppuraporttiluonnoksen luontotyyppien esittelyn metsäisistä luontotyypeistä ja kunkin tyyppin esittelyn jälkeen taustateksteistä ja luontotyypeille asetetuista tavoitteista keskusteltiin.

3.1. Luonnonmetsät (9010), BOR: U1-, ALP: FV=: Kehityssuunta voidaan saada boreaalisella alueella vakaaksi.

Taustatekstien ja toimenpide-ehdotusten tarkastelu aloitettiin luonnonmetsistä.

- Keskustelussa painotettiin, että luontotyyppin 9010 määritelmä ei ole sama kuin EU:n BD strategian tarkoittama iki- ja aarniometsien määritelmä. Näiden vanhojen ja luonnontilaisten metsien määritelmän täsmentäminen on edelleen kesken sekä EU:ssa että jäsenvaltioissa.
- Toimenpiteissä viittaaminen 1 sitoumukseen todettiin periaatteessa hyväksi tavaksi peilata 2 sitoumuksia 1 sitoumukseen. Muistutettiin edelleen, että 1 sitoumus koskee vain niitä 9010 luontotyyppin metsiä, jotka täyttävät EU:n biodiversiteettistrategian vanhan ja luonnontilaisen metsän määritelmät.
- Keskusteltiin, onko ympäristötukikohteiden ja metsälakikohteiden pinta-alaa mielekästä laskea osaksi luonnonmetsien 9010 tavoitteita.
- Lisäksi pohdittiin, voidaanko talousmetsien rakennepiirteisiin kohdistuvilla luonnonhoitotoimilla (säätöpuut, riistatiheiköt, lahoppuun turvaaminen ym.) vaikuttaa positiivisesti luontotyyppin tilaan, koska pääosa talousmetsistä ei täytä lähtökohtaisesti luontotyyppin määritelmää, vai onko pikemminkin kyse lajistoon kohdistuvista toimenpiteistä. Määritelmän täytyminen ei ole talousmetsien luonnonhoidon tavoite.

3.2. Jalopuumetsät (9020), BOR: U1=: Kehityssuunta voidaan saada paranevaksi

Puheenjohtaja esitteli jalopuumetsät yhtenä luontaisesti pienialaisena ja harvinaisena luontotyyppinä, jonka tilaa voidaan parantaa mm. METSO-suojelun keinoin. Kohteiden selvittäminen kaipaisi läsinventointeja. Toimenpide-ehdotuksissa oli lisäksi ehdotettu vieraslajien poistoa, kuusettumisen ehkäisemistä ja taimien suojaamista.

- Keskustelussa nostettiin vieraslajien poistot jalopuumetsiä laajempaan kysymykseen. Toimenpidettä voidaan tarvita myös mm. lehdossa. Miten erilaisiin vieraslajien listauksiin (mm. lakisäätteiset haitalliset vieraslajit) suhtaudutaan ja onko eri tahoilla erilaisia vastuita niiden poistossa? Onko poistossa priorisoitavia lajeja? Puheenjohtaja totesi, että on mielekästä tarkastella vieraslajeja laajasti ja käytännön hoitotarpeen kannalta.
- Keskustelussa nousi esiin jalopuumetsien palauttaminen ja/tai laajentaminen istutuksin. Tämä tukisi ennallistamislainsäädännön tavoitteita puiden istutukselle, mahdollisesti liittymäkohtia olisi urbaaneiden alueiden viherryttämiseen.

- Hirvieläinten vaikutukset jalopuumetsien ja jalopuisten lehtojen uudistumisen kannalta koettiin ongelmaksi. Missä määrin esim. istutettujen jalopuiden aitaamista voidaan tukea taloudellisesti jo olemassa olevin keinoin?

3.3. Lehdot 9050, BOR: U1=, ALP: U1=: Kehityssuunta voidaan saada boreaalisella alueella paranevaksi.

Lehtojen tilaa voidaan parantaa niin suojelualueilla kuin talousmetsissä. Keskustelua lehdosta käytiin osin jo jalopuumetsien yhteydessä.

- Keskusteltiin sitoumusten pinta-alatavoitteesta yleisesti. On mielekästä antaa yksi hehtaariluku vai onko vaihteluväli parempi? Missä määrin luontotyypin osittainen parantaminen talousmetsissä lasketaan mukaan pinta-alaan?
- Todettiin, että luontodirektiivin lehto on hyvin väljästi määritetty. Tässä on selvä ero esim. luonnonmetsiin. Lähes kaikki lehtopohjalla kasvavat metsät voivat sisältyä määritelmään, vaikka niiden laatu olisi merkittävästikin heikentynyt.
- Todettiin, että asioiden käsittelyn hierarkia on tärkeää dokumentin ymmärrettävyyden kannalta ja toimenpide-ehdotuksia tulee täsmentää.
- Lajien sijoittamista luontotyyppien yhteyteen pidettiin tarpeellisena, koska hoitotoimilla voidaan vaikuttaa sekä lajeihin että luontotyyppeihin samanaikaisesti.

3.4. Harjumetsät 9060, BOR: U2-: Kehityssuunta voidaan saada vakaaksi.

Natura 2000 alueiden harjumetsät on turvattu maa-aines ja metsälailla, voin pieni osa alueista luonnonsuojelulla. Luonnonsuojelullisesti arvokkaimpia harjumetsien osia ovat lajistollisesti monimuotoiset paahderinteet ja vastaavat harjualueiden korvaavat elinympäristöt, jotka vaativat säilyäkseen puuston avoimuutta ja luonnonhoitotoimia. Ne muodostavat tavallisesti vain pienen osan Natura 2000 harjualueesta.

- Harjumetsät todettiin hankalaksi luontotyyppiä, koska määritelmän mukaan kaikki harjumuodostumalla kasvavat metsät ovat laadusta riippumatta harjumetsiä. Ne voivat olla päällekkäisiä luonnonmetsien (9010) kanssa, joka voi olla tavoiteltava luontotyyppi luonnonsuojelualueilla. Tällöin luontotyypin tilaa ja pinta-ala voidaan mahdollisesti edistää mm. ennallistamispoltoin. Harjumetsissä on myös lehtoja. Harjumetsien toimenpiteitä on syytä tarkastella ja määritellä tarkemmin harjuilla sijaitsevien erilaisten elinympäristöjen näkökulmasta.
- Paahdeympäristöjen hoitoa on tehty mm. luonnonhoitohankkeissa Kemera-tuella. Se parantaa luontotyypin laatua, mutta toteutus pinta-alaat jäävä pakostakin pieniksi.
- Harjumetsien pinta-alatavoitteisiin metsätalousalueilla liittyy paljon selvitetäviä asioita. Miten luontotyypin tilaa voidaan parantaa tavanomaisen metsänkäsitteilyn ohessa?

Seuraavat pienialaiset metsäluontotyypit eivät herättäneet keskustelua:

Raviini- ja rinnelehdot 9180, BOR: U1=: Kehityssuunta voidaan saada paranevaksi.

Vanhat tammimetsät 9190, BOR: U1=: Kehityssuunta voidaan saada paranevaksi.

Tulvametsät 91E0, BOR U2-, ALP U1=: Suojelutason tai kehityssuunnan parantamiseen ei voida sitoutua?

Luontotyyppien osalta todettiin, että aiemman POTUT -hankkeen (Potentiaaliset tulvametsät ja metsäluhdut) tuloksia hyödynnetään ”Tietopohjaa ilmastoviisaaseen maankäyttöön” (TIIMA) -hankkeessa Suomen ympäristökeskuksessa. Tulvametsien ja metsäluhtien kartat on tarkoitus saada laajaan käyttöön. Luontotyyppien tilaa voidaan parantaa luonnonhoitotoimin metsätalousalueilla tietyillä kohteilla.

4. Sitoumus 2. taustoitusta meri- ja sisävesiluontotyyppien osalta

Ympäristöneuvos Saara Bäck ympäristöministeriöstä piti esityksen luontodirektiivin meri- ja sisävesiluontotyypeistä. Esitys on saatavilla kokousmateriaaleissa Tiimerissä. Hän painotti luontodirektiivin luontotyyppien tilan parantamisen yhteyttä vesipuidedirektiiviin ja merialuesuunnitteludirektiiviin. Merkittävien vesiluontotyyppien vaikuttava tekijä on rehevöityminen. Luontotyyppien tilan parantaminen liittyy laaja-alaiseen maankäytön kokonaissuunnitteluun valuma-alueilla mukaan lukien maa- ja metsätalous.

Monet meri- ja vesiluontotyyppit ovat hyvin laajoja pinta-alaltaan ja niissä voi olla eri suuntaista kehitystä eri osien elinympäristöissä ja lajistossa. Esimerkkeinä hän mainitsi Laajat matalat lahdet (1160) ja Karut kirkasvetiset järvet (3110). Heikkenemisen juurisyyt kaipaavat usein yksityiskohtaista selvitystä ennen kuin luontotyyppien tilannetta voidaan kustannustehokkaasti parantaa.

- WWF:n edustaja totesi heidän jättäneen meri- ja vesiluontotyyppien sitoumuksiin joukon kirjallisia kommentteja, jotka on toimitettu koko työryhmälle (työryhmän materiaaleissa). Hän esitteli niitä lyhyesti.
- SYKEN edustaja mainitsi toimenpiteisiin liittyvistä haasteista mm, tiukan suojelun kohdentamisen ja luontotyyppien tilan parantamisen suhteen. Käytännössä tilan parantamiseen liittyvät toimet ovat moniulotteisia ja vuorovaikutukset monimutkaisia. Miten toimia kohdennetaan valtion ja yksityisten omistamille vesialueille? Missä määrin on tarpeen kohdentaa rajoituksia esim. kalastukseen?
- Keskusteltiin kalastuksesta. Todettiin, että toiminnan ollessa kestävää ei erillisiä rajoituksia tarvita. Luken edustaja muistutti, että tietyissä vesistöissä kalastus on merkittävin hoitokeino ravinteiden talteenotossa.
- SYKEN edustaja muistutti, että vaikka monet meri- ja vesiluontotyypeistä ovat laajoja ja muutokset usein hitaita, niin kohteiden huolellisella valinnalla ja toimenpiteiden hyvällä suunnittelulla voidaan saada parannusta aikaan jo 2030 mennessä. Esimerkkinä hän mainitsi Jokisuistot (1130).

Suoluontotyyppit

Puheenjohtaja jatkoi luontotyyppien tarkastelua suoluontotyypeistä, joita käytiin nopeasti läpi.

4.1. Keidassuot 7110, BOR: U2-: Kehityssuunta voidaan saada heikkenevästä vakaaksi.

Keidassuot ovat pinta-alaltaan merkittävä luontotyyppi. Tilaa voidaan parantaa ennallistamalla, mutta laajoista alueista johtuen jo 10 % lisääminen on suuri haaste. Ennallistaminen on verraten helppoa keskiosien sadevedestä riippuvaisilla alueilla. Haasteet ovat etenkin keidassoiden laidealueilla ja siinä, että osa

keidassoista heikkenee edelleen jo aiemmin tehtyjen ojitusten etä- ja pitkäaikaisvaikutusten vuoksi. Keidassoiden tilan parantaminen edellyttää maankäytön kokonaisvaltaista suunnittelua valuma-alueella.

- Yhtenä toimenpiteenä työryhmän loppuraporttiluonnoksessa esitettiin kannattamattomien ojitusalueiden ennallistaminen keidassuovyöhykkeellä (MMM: xxx ha). Kysyttiin, missä määrin luontainen ennallistuminen (kuten ojien umpeenkasvu) edistää luontotyypin tilaa näillä kohteilla.
- Mikä on soiden ennallistamisen suhde EU:n ennallistamisasetukseen?
- MH:n asiantuntija muistutti, että soita ennallistamalla voidaan saada samaan aikaan vesiluontotyyppien tilan paranemista, mikä tulee ottaa huomioon myös kustannusvaikutuksia arvioitaessa. Toimenpiteiden suunnittelussa tulee tarkastella valuma-alueita.

Seuraavat suoluontotyypit tarkasteltiin pintapuolisesti:

Vaihtumissuot ja rantasuot 7140, BOR: U1-, ALP: FV=: Kehityssuunta voidaan saada heikkenevästä vakaaksi.

Lähteet ja lähdesuot 7160, BOR: U2=, ALP: FV=: Kehityssuunta pyritään pitämään vakaana boreaalisella alueella.

Huurresammallähteet 7220, BOR: U1+, ALP: FV=: Kehityssuunta pyritään pitämään paranevana boreaalisella alueella.

Kaikkia suoluontotyyppjeä ei ehditty tarkastella.

5. Mahdolliset muut asiat ja seuraava kokous

Ympäristöministeriön edustaja muistutti lopuksi käsittelytavasta. Kommentit työryhmän loppuraporttiluonnokseen 14.9. mennessä, etenkin toimenpide-ehdotukset keskeisiä. Käsittely seuraavan kerran 15.9. jälkeisessä kokouksessa.

15.9. kokouksessa mm. lajitekstit ja lajien tilan parantaminen, alustavia kustannusarviointeja.

6. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 12:02. Seuraava työryhmäkokous järjestetään 15.9.2022.